

Pilavisan

Medlemstidning för Folkdansringen Skåne - Argång 71 - Nummer 4 - 2016

Midsommar på Fredriksdal i Helsingborg

Två dagar fest på Fredriksdal under midsommar.
Det hörs, syns och känns i hela kroppen denna glädjens fest.

foto Agneta Esping

sid 4

Tre föreningar presenterar sig:

Lunds Studenters Folkdanslag
Luggude gillet, Helsingborg
Linderöds Folkdanslag

sid 6-7

Månskensfestival på Casino Cosmopol, Malmö

Ett halvår efter det kinesiska
nyåret firar man med en
månfest

sid 3

Lederhosen und Sauerkraut

Tyska och Österrikiska danser
blandades med mycket skoj
och glam. Våra spelmän
spelade upp ...

sid 6

pilavisan@folkdansringen.se

Utges av Folkdansringen Skåne

www.folkdansringen.se/skane

Redaktion (Red)

Anna Månsson

Ronny Månsson

Ansvarig utgivare:

Marianne Halling

Minnesbergs Byaväg 16-0

231 95 Trelleborg

Tfn: 073-326 49 26

Redaktionellt material:

Skriv, ta bilder, skicka in!

Låt alla medlemmar få ta del av dina upplevelser.

Vi kan inte garantera att allt material kommer med, men vi gör vad vi kan.

Vi förbehåller oss rätten att redigera text samt att utföra normal bildbehandling.

Artiklar och bilder måste vara försedda med namn på författare och fotograf samt godkännande att materialet får publiceras i Pilavisan och på Folkdansringen Skånes hemsida.

Materialdagar:

Pilavisan nr 1 vecka 03

Pilavisan nr 2 vecka 16

Pilavisan nr 3 vecka 33

Pilavisan nr 4 vecka 44

Beräknad utgivningsvecka:

Pilavisan nr 1 vecka 07

Pilavisan nr 2 vecka 20

Pilavisan nr 3 vecka 35

Pilavisan nr 4 vecka 48

Temanummer kan förekomma

Utges av Folkdansringen Skåne

Foto Ledaren

Werner. Verheesen

Bildbearbetning Ronny Månsson

Ledare

Marianne Halling

Hej igen!

Helt plötsligt har hösten kommit med alla vackra färger på löven. Skönt att få vara inomhus och tända ljus, dansa, känna gemenskap osv. All forskning visar hur nyttigt det är att dansa – och det har vi väl vetat länge?

Just nu planerar en del föreningar för julfester, julotta och glögg – samtidigt funderar vi över nästa års uppvisningar och resor. Det är en konst att njuta av dagen samtidigt som vi planerar framåt.

Redan den 17-19 mars kommer Folk- och världsmusikgalan till Helsingborg. Exakt vilka seminarier som blir av är inte helt klart men jag vet redan nu att det blir kurs i skånsk menuett med Bosse och Gina Nyander och många fler spännande aktiviteter. Hela veckan kommer det att vara lunchkonserter på Dunkers. Ta chansen att gå på lördagens seminarier helt kostnadsfritt. Kvällens gala blir på Konserthuset i Helsingborg och dit måste du köpa biljett. Gratis för allmänheten kommer även ett antal föreställningar inom Nordiskt showcase att vara torsdag och fredag.

Distriktet planerar även för en dans-träff i Eslöv lördagen den 19 augusti dit alla föreningar, alla åldrar är välkomna. Mer information kommer våren 2017.

Planerar din förening att åka till Europeaden i Åbo så får du gärna kontakta mig om du har frågor.

Idetta nummer har vi tre föreningar som presenterar sig. Skriv du också och berätta om din förening! Det är alltid roligt att få veta vad som händer runt om i Skåne. Ta chansen att göra reklam för er verksamhet.

Jag önskar er alla en

God Jul och Ett Gott Nytt Dansår
Marianne

Kalendarium

Vårens aktiviteter har ännu inte hunnit att komma in i kalendern.

Vi ber er därför hålla extra god koll på folkdansringen.se/skane

Vi vet är att fredagsdanserna på

Brunnsberga kommer att vara:

10 februari, 24 mars och 28 april. En annan aktivitet bland distriktets medlemmar är Linderöds Folkdanslags samlarmarknad den 8:e januari ■

Malmö Folkdansare, en ny folkdansförening

Torsdagen den 13 oktober 2016 blev en historisk dag för folkdansare i Malmö, då bildades den nya folkdansföreningen Malmö Folkdansare. En grupp med representanter från de båda föreningarna Sällskapet Gammeldansens Vänner (SGV) och Folkdansens Vänner Malmö (FV) hade gjort förarbetet för ett samgående. Medlemmar från SGV och FV Malmö röstade för bildandet av den nya föreningen. Verksamheten i SGV och FV kommer att fortsätta i första hand fram till årsmötet då de båda föreningarna planerar avsluta sina verksamheter till förmån för den nya föreningen, Malmö Folkdansare. Vi ser fram mot en presentation av Malmö Folkdansare längre fram.

/Red

Innehållsförteckning:

Sid 2	Ledare
Sid 2	Kalendarium
Sid 3	Månfest med folkdans
Sid 4	Hembygdsbygget Malmö resa till Erbach
Sid 5	Midsommar på Fredriksdal
Sid 6	Mikaeli marknad
Sid 6	Lederhosen und sauerkraut
Sid 6-7	Presentation tre föreningar: Lunds Studenters Folkdanslag
	Luggudegillet
	Linderöds Folkdanslag
Sid 8	Hallsbergs gård och stenar
Sid 8	Linderöd fdl. + Naturskydds föreningen vårdar mölledammen i Stockamöllan.
Sid 9	Dräktresa till Danmark
Sid 10	Andra distrikt
Sid 10	Detaljen - Spedetröjor
Sid 10	Nästa nummer

Månskensfest med folkdans i Malmö

Månfesten är en av årets största högtider i Kina. Dagen före årets månfest var 400 miljoner kineser världen över på väg hem. Återföreningen, när cirkeln sluts, bringar lycka. Casino Cosmopol i Malmö var välbesökt när 1836 personer firade årets månfest där. Svenska handelskammaren, Swedish Chinese Chamber of Commerce, (SCCC) arrangerade show med kinesisk folkdans, sång och musik. Efter mörkrets inbrott tittade vi på månen som var den näst största på 1857 år samtidigt som månkakor serverades. Konferenciern betonade värdet av att utbyta kultur eftersom det ökar förståelsen mellan människor. Han framhöll också att vänner är den största rikedom.

Li Wei Dance Art Group från Beijing är en berömd kinesisk kvinnlig dansgrupp som fått många danspriser. De är speciella såtillvida att alla är från 58 år och uppåt. Genom dansen visar de att man kan uttrycka sig med dans i alla åldrar. De dansade från olika områden i Kina. Till varje dans bar de olika unika dräkter. Deras klädkoffertar för kvällen var både större och tyngre än vad våra brukar vara. Gruppen Jasmin från Malmö med unga kvinnliga dansare framförde också kinesiska danser med många klädomyten.

De kinesiska danserna föreföll vara davsedda att framföras på en scen. Alla dansarna dansade samma steg samtidigt, utan att röra varandra. Förutom stegen var rörelserna med händer, armar och resten av kroppen minst lika talande. I mina ögon var det mer balett än traditionell folkdans. Danserna och dansgrupperna avlöste varandra och

vi i publiken njöt av de vackra, mjuka, sirliga danserna. Precis som hos oss använde dansarna olika tillbehör som speglade deras kultur: parasoller, solfjädrar, flortunna näsdukar, bjällror i fjädervippor. I danserna från Tibet bar de kläder med vita armar som var minst dubbelt så långa som armarna. Ärmarna svävade likt fågelvingar runt på scenen.

Under kvällen fick jag en förklaring till Månfestens ursprung. För länge sedan fanns tio månar på himlen som brände jorden så hårt att det blev svårt för människorna. Yi var en skicklig bågskytte som sköt ner nio månar och belönades av gudarna med ett elixir som gav odödlighet. Han ville inte bli odödlig utan sin älskade Chang'e, så han gömde undan elixiret. När Yi var ute, bröt sig någon in i hans hus och försökte sen tvinga Chang'e att lämna ifrån sig elixiret. Hon vägrade och drack istället det själv. Chang'e flög

Gruppen Jasmin dansade en "torgdans" och berättade att det var vanligt att dansa denna dans tillsammans när de möttes på torget. Alla dansade samma steg utan att hålla i varandra. Man kunde vara hur många eller hur få som helt. Med andra ord en mycket praktisk dans i olika sammanhang.

Vi fick lära oss en kinesisk dans. Först gick vi igenom stegen, sen kropps- och armrörelser och därefter skulle vi göra allt samtidigt. Det krävde full koncentration! ■

text, Anna Månsson

då upp mot himlen till månen. När Yi upptäckte vad som hade hänt blev han mycket ledsen. Han offrade då frukter och kakor som Chang'e hade velat ha. Gudarna bestämde

sen att Yi därefter skulle få träffa sin älskade Chang'e som nu blivit Moon Lady en gång per år, vid Månfestivalen.

Dagen efter Månfesten träffade vi (Sällskapet Gammeldansen vänner och Folkdansens Vänner Malmö) dansgrupperna Jasmin och Li Wei Dance Art Group, för att dansa tillsammans.

Hembygdsgillet, Malmö, resa till Erbach 3-8 maj

Med på resan var också Eva Edstrand och Thomas Pilkrone. Eva åkte med som spelman tillsammans med Emilia och mig. Thomas har förmedlat kontakten med Hans-von-der Au-gruppen. En tidig start på vår resa till Erbach. Samlingen hade jag i samråd med busschaufför Bengt Evander satt till kl 05.00. Färden gick via Öresundsbron, genom Danmark till Rödbby, färja till Puttgarden och därefter var det c:a 70 mil till Erbach. Erbach ligger sydost om Frankfurt i ett mycket vackert skogsområde, som heter Odenwald.

Resan var inte alls besvärlig, inga vägarbeten och inga "stau". Med nödvändiga stopp för toalettbesök och mat anlände vi till Erbach vid 18-tiden.

Värdarna fanns på plats och vi samlades i deras föreningslokal för inkvartering. Vi åt kvällsmat där och sedan lastade vi ur bussen och åkte hem till våra kvarter för resan. Kvällen blev inte sen för någon (tror jag) för vi hade ju varit uppe tidigt.

Odenwald är ett 75 gånger 50 km stort bergigt skogsområde i södra Hessen med den högsta punkten "der Katzenbuckel" på 624 m över havet.

Det ligger nära till hands att koppla ihop namnet Odenwald med vår gamle Asagud Oden. Det är mycket möjligt, att det kan vara så, men på den karta, som fanns i en broschyr, finns ingen ort, som hör ihop med asatron. Det verkar lite märkligt, om skogen skulle ha med asarna att göra.

Självfallet gjordes det flera utflykter i Odenwald. Första dagen gav vi oss iväg österut andra dagen gick färden västerut.

Onsdagen och torsdagen behövde vi inte upp så väldigt tidigt, men på fredagen var det annorlunda; upp tidigt för frukostätning. På med dräkterna och ner till bussen för avfärd till Hessen Park. Det är ett stort friluftsmuseum strax utanför Frankfurt – ett museum i stil med Kulturen i Lund. När alla var samlade tog vi genast sikte på den lilla amfiteatern där vi skulle ha våra uppvisningar. Vi genomförde två uppvisningar i värmen, temperaturen var närmre 30 grader.

Lördagen: Efter besök i grannstaden Michelstadt och dansuppvisning i Erbach skulle vi på vandring i Odenwald. Turen var c:a 6 km och slutade i en liten by, där vi hade avskedsparty. Här bjöds vi på div. grillade produkter samt drycker, som tilltalade alla i vår grupp. Vi sjöng, spelade och dansade och när vi bröt upp hade det blivit mörkt. Vi slapp gå tillbaka. Hemma hos värdarna var det att packa. Nästa dag var hemresedag.

Färden hem till Sverige gick helt programligt, utan några som helst trafikstörningar. Vi stannade i Heiligenhafen för mat och inköp.

Minnena från den här resan är bland annat den fantastiska naturen, gästfriheten från värdarna och gemytet. Att bo privat innebär att det blir en väldigt fin kontakt mellan värdar och gäster, i många fall en vänskap, som

består i många år. ■

text Lennart Svensson

foto Hans-von der-Au Tanzgruppe

Midsommar på Fredriksdal i Helsingborg

Fredriksdal är mycket mer än Fredriksdalsteatern och Eva Rydberg. Utifrån ser det kanske ut som en park, men tusentals människor har klivit in på Fredriksdal och upptäckt ett helt landskap. Ett Skåne i miniatyr som innehåller flera parker, trädgårdar, naturområden, odlingar, en herrgård, en stadsdel och bondgårdar med djur. En plats där kulturen och naturen står i konstant förändring, i fas med årstiderna. Fredriksdal är både en landskapsbotanisk trädgård och ett friluftsmuseum, och det är vi ensamma om i Norden.

På Fredriksdal arrangerar Folkdansens Vänner i Helsingborg midsommarfirande i dagarna två varje år. Midsommarfirandet på Fredriksdal är populärt i Helsingborg och båda dagarna är välbesökta. I år var det sammanlagt 7.000 besökare på Fredriksdal under dessa två dagar. Vårt program är att på midsommarafton börjar vi programmet med dans kring midsommarstången kl 15.00 och fortsätter fram till avslutningen med fackeldans framför herrgården kl 22.00. Under dagen och kvällen bjuder vi besökarna på ringlekar, dansuppvisningar, pollonäs med publiken, gammeldans på logen och dagen avslutas stämningsfullt med en fackeldans.

Midsommar dagen startar vi också kl 15.00 med ringlekar varvat med dansuppvisning och avslutar ca 17.00 med någon form av större dansuppvisning. I år visade vi "Bondbröllop anno 1850", en uppvisning där vi med ord, dans och lite teater visar hur det kunde gå till på den tiden. Under båda dagarna har vi även kringaktiviteter i form av servering, lotterier, fiskdamm, chokladhjul m.m.

Midsommarfirandet i år var lite speciellt för oss, då vi hade besök av en dansgrupp från Solymár, en ort strax utanför Budapest i Ungern. Gruppen bestod av 16 dansare, 4 musiker och 2

ledare. Alla fick bo hemma hos medlemmar som frikostigt ställde upp som värdfamiljer under den sex dagar långa vistelsen hos oss. Besöket var ett återbesök av vårt besök där 2012 och vi var många som fick återse vänner från det besöket. Våra ungerska gäster hade mycket uppskattade uppvisningar båda dagarna och visst är det verklig fart och fläkt på deras danser.

Medlemmarna i Folkdansens Vänner lägger ner ett stort jobb varje år för att få allt att fungera och extra mycket blev det i år genom besöket från Ungern. Förutom att midsommaraaktiviteten ger ett bra tillskott till föreningskassan så passar vi också på att roa oss själva. Midsommaraftons program avslutas traditionsenlig med sill och potatis och jordgubbar och när midsommardagen gryr drar vi oss hem igen för att vila en stund. Även midsommardagen avslutas med gemensam fest men då brukar menyn vara någon annan. I år blev det ju extra mycket fest då våra gäster från Solymár var här och hade fullt program både dagar och kvällar under hela vistelsen.

foto Frida Höfling

Nu är dock sommaren slut och all utrustning är för denna gång nerpackad i förrådet men till nästa år igen...!

text Olle Duvner

Mikaeli skördefest på Fredriksdal

Skördefesten, Mikaeli marknad återkommer årligen på Fredriksdal i Helsingborg. Det var full kommers bland stånden med blommor, bröd, choklad, frukt, grönsaker, honung, konserver, korn, marmelad, must, sylt, ost, örter mm. Köerna ringlade långa för att få en smakbit och köpa någon av läckerheterna. Där fanns många ekologiska produkter och flera marmelader med fantasifull smaksättning.

Hantverk demonstrerades och såldes. Där fanns vackra kransar i olika storlekar av torkade blommor och kvistar med färgglada bär. Flera av museibyggnaderna var öppna och ute i solen satt hantverkare. Utanför Ågård satt en dam och singlade bollar, en gammal teknik att med nål och tråd tränsa en vacker boll utanpå ett nystan, före plast- och gummibollarnas tid. "Nällorna" visade gamla och nyare textilier med nässlor som bas. Långt tillbaka var nässlan en vanlig spånadsväxt, men linet tog över eftersom den gav mycket rikare utbyte. Ett par vantar som var stickade med

Utanför Lillarydsgården demonstrerades korgflätning av enevirke i många olika storlekar. De största var jämförbara med dem som jag plockat potatis i som barn, men nu gärna skulle använda som tidningskorg i vardagsrummet. Onslunda borstbinderi demonstrerade och sålde handgjorda borstar. Dammvipporna till element, TV- och dataskärm och med långa skaft för att nå taket, visar på god produktutveckling. De är effektiva, samtidigt som det är mycket trevligt att damma med dessa vackra hjälpmedel. Jag passade också på att titta på hur användbara pilkvistar kan vara. Det var mest avsett för barn, men jag blev fångad av dockor som fick korkskruvslockigt hår av pilbark och ögon av nubbe och pärlor. Djur av kastanjer var också en kreativ aktivitet för unga hantverksintresserade.

Höjdpunkten var när pigor och drängar klädda i sekelskifteskädrar anno 1900 från Helsingborgs dansgille dvs. Folkdansens Vänner Helsingborg roade sig på dansbanan i en svängom med polka och schottis till musik av Korkarna. Programmet var mycket omfattande, så vi hann bara med några av

30 % nässelfibrer kändes och såg ut som silke. Jag känner mig manad att prova att använda nässlor till mer än nässelsoppa och började med att köpa boken "Brännässla En älskad kulturväxt" av Sällskapet Nällorna. En kvinna klippte ett svart får och några barn samlade ihop ullen, för att använda den i hantverksprojekt. Fåret stod snällt kvar under klippning och klappning och liknade mest en tillgiven hund. Skånelin visade den långa vägen från frö till textil linneprodukt eller linolja. Linfibren gör en spännande resa och kan sen bli till glädje och nytta i flera generationer.

attraktionerna. Det blev en trevlig säsommardag på marknaden, vi återkommer gärna nästa år. ■

text Anna Månsson
foto Ronny Månsson

Lederhosen und Sauerkraut på tysk-österrikisk danskurs

Skånedistriktets danskurs 2016-10-15 i tyska och österrikiska danser blev mycket uppskattad. Spelmän och instruktör klädda i lederhosen och bratwurst med surkål till lunch, höjde stämningen ytterligare. Thomas Pilkrona instruerade, hjälpte oss på traven och skämtade med oss. Det blev en del felsteg men vi skrattade gott åt missarna och tog nya tag med glatt humör. Vid något tillfälle blev det visst också lite musik över i slutet av dansen. På förmiddagen dansade vi främst tyska danser till musik från Lennart Svensson och på eftermiddagen var det österrikiska danser på programmet till Uffe Tholandes dragspel. Parallellt med danskursen fanns en spelkurs och slutet av dagen var gemensam. Då fick vi 48 dansare från 15 olika skånska dansföreningar dansa till en 6-mannaorkester. Vi fick pedagogisk repetition av det vi lärt under dagen, en härlig avslutning på en mycket bra danskurs med rummet fyllt av medryckande musik.

Dansprogrammet var väl avvägt med mer eller mindre snabba danser varvat med lättare och mer avancerade. Några danser var pardanser medan andra var för tre eller fyra par. Flera av danserna förekommer i många olika

versioner, det visar att danserna lever, är populära och förändras. Vi fick dansa två olika versioner av "Siebenschritt Schwarzaau" och på Youtube finns ytterligare versioner. Inget är fel, det gäller bara att vara överens om hur det ska dansas, sa Thomas. Generellt vänder man dansriktning i tyska danser med att ta ett steg bakåt, men det finns något enstaka undantag som bekräftar regeln. Thomas berättade att första gången han dansade "Holsteiner Dreitour" var för 60 år sedan. Han var 11 år och de hade tyska gäster men saknade en kavaljer. Thomas fick rycka in, men hans dam var säker så det gick riktigt bra. Lange Reihe är en tysk dans skriven av en svensk kvinna, Anna Helms som hade flyttat till Österrike. Det var en trevlig, ganska enkel dans för fyra par som dansades med sidsteg, gångsteg och polka.

En stor eloge till alla som medverkade till genomförandet av denna kurs, instruktör, spelmän, kökspersonal och övriga som planerat och samarbetat bakom kulisserna.■

text Anna Månsson
foto Ronny Månsson

Lunds Studenters Folkdanslag

Kom och dansa med oss! Vi dansar på söndagskvällar på Mötesplats Klostergården, under biblioteket på Nordanväg i Lund söndagar 18.30 -21.30.

Här kan du lära dig dina första danssteg i tex schottis, polka, hambo eller varför inte vals?

Vi börjar varje termin med "nybörjar-dans", dit du kan komma om du är helt ny inom dansens värld, men du är också välkommen om du redan kan dansa, eftersom vårt koncept är att man som ny lär sig snabbt och enkelt om man får dansa med någon som redan kan. Därför är många av våra rutinerade dansare med från början och under hela kvällen. Vi dansar traditionella danser alltifrån schottis till engelskor, polskor och kadriilj.

Från 20.30 byter vi över och dansar lite mer avancerade danser, lär oss olika varianter av tex polska eller lär oss danser från andra delar av världen.

Vi har alltid en eller flera spelmän under hela kvällen, så vi kan dansa till härlig, levande musik och en gång per termin gästas vi av Lunds spelmannsgille som spelar upp till dans! Du är varmt välkommen att titta in och prova en gång.

Föranmälan krävs ej. Man behöver inte komma parvis och man behöver inte vara student. Vi ses på dansen!

Utöver dansen har vi en kväll i månaden spelstuga, dit alla kan komma som vill spela folkmusik. En kväll i månaden har vi dräktsömnad. Varje år tar vi emot minst ett utländskt folkdanslag och varje sommar ordnar vi någon utlandsresa

text
Stig Hellemarck
foto
Bertil Ekenberg

info@lundsstudentersfolkdanslag.se

Brunnsberga - en historisk gård där det sjuder av liv

Brunnsberga är den sista resten från de gårdar som bildade Västra Ramlösa by. Gården bestod under 1800-talet av 5 st byggnader. Mangårdsbyggnaden, den som nu innehåller danssalen, är från 1860, den mindre sidobyggnaden troligen från början av 1800-talet.

Brunnsberga omfattade ca 30 hektar åker. Det bedrevs åkerbruk på gården ända till Helsingborgs stad förvärvade den 1967. Luggudegillet fick 1973 hyra Brunnsberga när vår tidigare danslokal "Tillflykten", som låg nästan granne, skulle rivas. År 1997 köpte Luggudegillet det avstyckade Brunnsberga.

Att äga en fastighet ställer krav på drift och underhåll. Stora insatser görs av föreningens funktionärer och medlemmar på uppoffrande och frivillig basis.

Luggudegillet utnyttjar gården för Legen verksamhet och hyr ut till passande verksamheter som anknyter till "rörelse och dans". Danssalen utnyttjar vi för våra 2 danskvällar, ukulelegruppen och våra fester o andra sammankomster. Flera andra intressenter hyr också in sig under olika tider i veckan, t ex har Folkdansens Vänner Helsingborg sina träningskvällar här. Andra som bedriver verksamhet här är Visans Vänner, Thai Chi och Yoga Studio M. Även Line Dance har varit aktiva här.

På ovanvåningen har vi 12 egna vävstolar som vi utnyttjar för vävcirkeln.

Annexets ovanvåningen används till egna möten, kurs i silverslöjd, barnkalas och andra förenings- eller intressenters tillfälliga lokalbehov.■

text och foto
Sven Kylefors

luggudegillet@folkdansringen.se

Linderöds Folkdanslag

Linderöds Folkdanslag, eller som vi gärna kallar oss Linderöds Spel- och folkdanslag, började 1969 som en pysselklubb för byns unga. Det var Maj-Lis Persson och Else Nilsson som samlade barnen för lek och pyssel i Club 69. Bara ett år senare kompletterades pysslet med folkdans för både barn och vuxna och "Folkdanslag" kom med i föreningsnamnet.

Nu, snart 50 år senare, är vi fortfarande en aktiv förening. Vi pysslar till jul, syr och fixar med dräkterna, gjuter i betong eller flätar pil, men mest dansar och spelar vi. Vi har dansverksamhet för barn och vuxna. En stor del av tiden dansar alla tillsammans i det vi kallar Familjedans. Vi träffas på söndagskvällarna och är ofta 12 par, ibland fler. Dansglädjen är mycket viktig för oss och att alla känner sig välkomna i föreningen, oavsett tidigare danserfarenhet. När vi övar är det till CD-musik, men vid framträdanden njuter vi av musiken från våra spelmän.

Våra duktiga dräkttråd ser till att vi är passande klädda och finns alltid till hands för att svara på frågor eller hjälpa till att laga eller ändra ett plagg.

Linderöds Folkdanslag har alltid haft kontakt och utbyte med folkdanslag

foto: Marcel Nord

i andra länder. Vi träffar grupper i Danmark, Schweiz och Belgien. Starka vänskapsband har knutits och många har kontakt och träffar sina vänner utanför gruppens resor. Vi brukar delta på Nordlek och 2015 gav Europeaden i Helsingborg mersmak så en grupp åkte till Namur i somras. Vi har också haft äran att få dansa för vår kung och drottning, första gången var på kungens Eriksgata och andra gången vid sommarens rytterspel i Aachen. En annan rolig aktivitet är besök på teater och revyer. Snart är det dags för "Fäboliv" på Kristianstads teater. Resorna svetsar samman gruppen, ger gemensamma upplevelser och minnen för livet.

En mångårig tradition är vår kyrksöndag, Skördegudstjänsten i oktober. Då pryder vi kyrkan med grönsaker, frukt och blommor, klär oss i våra vackra dräkter och medverkar med musik och dans i kyrkan. Efter gudstjänsten inbjuds alla till församlingssalen där vi njuter av hembakade äppelkakor och underhåller med ännu mer musik och dans.

En ny aktivitet är liehuggning vid Ekvarndammen i Stockamöllan. För andra året har en grupp herrar och damer från föreningen varit där och huggit gräs och örter kring dammen. Detta sker sent i oktober för att örterna, främst det sällsynta Gullstånds, ska hinna fröa av sig.

Varje år är det Antik- och samlarmarknad i Linderöd, nästa gång 8 januari 2017. Då samarbetar vi med Linderöds Idrottsförening och arrangerar en stor marknad i Linderöds Sporthall och Bygdegård. Där finns allt från gamla böcker, porslin och antikt glas till leksaker och vackra hattar.

Vi har en styrka i att vara flera instruktörer som kompletterar varandra. Instruktörerna går gärna på kurser, oftast i Skånedistriktets regi, för att utvecklas. Linderöds Folkdanslag har vid flera tillfällen bjudit in andra föreningar till danskvällar

där vi dansar, har trevligt och lär av varandra. Vi tror på samarbete mellan folkdanslagen för att kunna fortsätta ha en stark och livskraftig verksamhet.

text Margareta Nilsson
foto Marcel Nord

Hallsberg gård och stenar - ett intressant utflyktsmål

En smal grusväg leder upp till den gamla gården Hallsberg som flyttades till sin nuvarande plats utanför Lövestad i samband med storskiftet 1825. Nils Nilsson (1806-96) upplevde denna flytt som en motgång, men han tog nya tag och arbetade hårt i jordbruket. Nils och hustrun Kerstin fick nio barn. Han var med om att begrava sju av dem. Det var ytterligare ett hårt slag för Nils när hustrun dog bara 43 år gammal. Nils äldste son tog över gården när Nils flyttade från huvudbyggnaden enligt den tidens sed. Men Nils byggde ett stort hus som undantag för han ville erbjuda sin nya hustru ett ståndsmässigt boende. Gården var stor men alla barnbarn förblev ogifta. Ingen friare var tillräckligt förmögen för att bli godkänd. Yngsta barnbarnet hade ett mindre uppskattat förhållande med en dräng som var hälften så gammal som hon var, men han ansågs inte vara lämplig äktenskapskandidat.

Som pensionär färdigställde Nils de omtalade stenarna som står i trädgården.

Materialet är vulkansten som Nils fann i marken på gården. Han var gudfruktig och gjorde stenarna till guds ära och för att hylla hustrun och barnen efter alla sorgligheterna. På 13 stenar som står i trädgården har Nils med en enkel kvarnhammare huggit och mejslat ut texter och konstnärliga illustrationer om familjen samt bibliska budskap. Han arbetade dag och natt i flera år. Det är

Medlemstidning för Folkdansringen Skåne - Årgång 71 - Nummer 4 - 2016

svårt att förstå att en man utfört detta arbete med så enkla medel. Ett omfattande arbete har lagts ner för att återställa trädgården, där stenarna står, med de växter som växte där på 1800-talet. Trädgården ingår i "100 trädgårdar på Österlen".

Gillet Skånska dräkter förlade ett möte till Hallsbergs Gård Stenar och passade på att studera och diskutera dräkter från gårdens museum. En huvudpunkt för dagen var klutar och hur hantver-

ket att binda upp klutar kan bevaras. Det är en viktig uppgift för föreningen, men alla behöver hjälpas åt, så vi även framöver kan använda våra unika, vackra, skånska vita klutar vid högtidliga tillfällen. Kontakta gärna föreningen barbroelisabeth@hotmail.com ■

text och foto Anna Månsson

Linderöds Folkdanslag tillsammans med Naturskyddsföreningen vårdar Mölledammen i Stockamöllan

Vid planeringen av våra aktiviteter under hösten 2015 i Folkdanslaget kom iden upp att vi kanske skulle prova på att hugga med lie. Det är en kunskap som idag håller på att försvinna och det ligger nära vår verksamhet att ta tillvara och lära ut gamla sätt att arbeta. Tanken gick då till Stockamöllan och Mölledammen där det finns en äng vid Rönneå som brukar huggas sent i oktober. Vi kontaktade Skånes Naturskyddsförening som vårdar just detta område. Anledningen till deras omsorg om området är en rödlistad växt "Gullstånd" (se bild) som växer just här. Britt-Marie Hansson från Naturskyddsföreningen kom och visade hur liehuggning går till och berättade också om de växter som finns i området. Vi fick veta att Gullstånd finns här och i Vattenriket i Kristianstad.

I år var det dags igen – en tapper skåra samlades en smörgågsgröning lördag i oktober för att ta sig an arbetet med att med lie hugga växtligheten för att ge bl.a. Gullståndet möjlighet att komma igen nästa sommar. Förra året förplägsades alla med ärtsoppa och varm punsch, detta lyckades vi inte med i år eftersom kokerskan var på annat uppdrag i Folkdansringen.

Efter 4 timmars arbete med liarna var ängen klar för sin vintervila och nu väntar vi bara på nästa sommars blomning, Gullstånd.

Vid pennan Siv Ohlsson

Sida 8

Dräktresa till Danmark september 2015

Vi var 20 kursdeltagare som både fick se exklusiva gamla danska folkdräkter på Amager museum och möjlighet att införskaffa "rätt" material till dräkter i affären Silke-Annet under Folkdansringens dräktresa i Danmark sept. 2015.

Amager museum är familjevänligt med gamla byggnader i kringbyggd form och sevärdheter för olika åldrar och intressen. Förutom utrymmen inne och ute som var tidstypiskt inredda fanns gäss, getter och kaniner. Gäss lär ha varit forna tiders hemlarm. Det tvivlade jag inte på när hela gässkocken kacklande sprang mot oss. Det kändes tryggt att ett staket skiljde oss åt när gåshanen väste. På ett luftigt ställe hängde rejäla sedliga underbyxor med långa ben, underklänningar och andra persedlar på klädstretch. Dessutom fanns dräktutställningen som vi var speciellt intresserade av.

foto Anna Månsson

Dräkterna i utställningen var från 1850 – 1950. I Amager liksom i resten av Danmark och Europa blev modedräkten alltmer allmän i slutet av 1800-talet. Då lades de gamla dräkterna i kistan. Samtidigt påbörjades insamling av dräkter i Danmark. I utställningen fanns glasmontrar med dockor i naturlig storlek, klädda i dräkt men också miniatyrdockor och informativ text om traditioner och ursprung. De små dockorna har aldrig varit leksaker, utan gävor exempelvis vid bröllop och blev sen prydnad i hemmet. Kvinnodräkterna hade fint plisserade förkläden som räckte runt hela kjolen. På några doldes kjolen helt, på andra syntes den under förklädet och på vissa kunde man även se en strimma kjol mitt bak där förklädet knöts. På båda sidor om knytningen fästes stora dekorativa silvermaljor. Mitt fram hade kvinnodräkten också maljor med kedja

och trädnål. Men trädnålen var så bred att den inte skulle kunna användas i våra skånska dräkter och maljorna hade motsvarande storlek. Där fanns färgglada festdräkter och mörka sorgdräkter. I en monter låg en kvadratisk schal för både fest och sorg. Den ena snibben med ett färggrant broderi och den motsatta i dämpade färger för flexibel användning.

Amagerdräkten är en av Danmarks alla förnämsta dräkter. Dess särprägel beror på det holländska arvet. Kungen gav holländare som bosatte sig på Amager på 1520-talet i St. Magleby speciella goda villkor jämfört med danska bönder. Välståndet växte bland de inflyttade holländarna som smyckade sina dräkter. Planscher på människor i vardagssysslor iklädda färgglada folkdräkter började framställas i Tyskland och Frankrike på 1500-talet. I slutet av 1700-talet började man trycka bilderna och på 1800-talet blev det mode att ha dessa i hemmen. I utställningen fanns ett flertal bilder av danskar i amagerdräkt målade av schweizaren Jacob Rieter 1805-06.

Silke-Annet Farum är en affär med dräktmaterial som har kunder från Danmark, Sverige och resten av världen. Affären är en guldgruva för den som söker material till folkdräkt. Där finns stort utbud av sidenbrokad i olika färger, andra sidentyger, enfärgade och handvävda randiga ylletyger, handvävda och handtryckta, indigofärgade bomullstyger och bomullstyger med andra färgade tryck, linnetyger i många olika kvalitéer, band av siden, bomull och linne till prydnad och skoning. Där fanns också handsmidda silverdetaljer till dräkten som knappar, trädnålar, maljor, kedjor, broscher, örhängen etc.

foto Björn Löfgren

Annet demonstrerade textila tekniker och berättade om tyger, tryckning, sidenframställning etc. År 1744 trycktes de första mönstrade bomullstygerna för inredning till högreståndsmiljö. Blåtryck är ett avancerat tryckt mönster från Kina som färgas med indigo i flera färgbad. För varje doppling blir färgen starkare och mer mättad mörkblå. Tyget som har exakt samma mönster på båda sidor doppas tills färgen fått rätt styrka. I Kina görs tryck på smala tygstycken av handvävd bomull, 12 meter långa, det mått som de kan framställa med sin utrustning. Indigoverkstäder var förr belägna nära krogen eftersom de behövde urin (ammoniak) vid färgningen och producenterna fanns på krogen. På vintern är det kallt att arbeta i textilfabrikerna i Kina eftersom verkstäderna saknar uppvärmning. En lag från 1700-talet som ger arbetarna rätt att få varmt te under arbetsdagen är fortfarande aktuell. Teet förvars i mugg med lock så det håller sig varmt och dammfritt. I Kina är det endast brodöserna som har uppvärmda lokaler, de skulle förmodligen inte klara sina arbetsuppgifter i kyla.

Annet berättade att drottning Margarethe har köpt rutigt sidentyg till sin grönländska dräkt. Det tyg som var kvar i rullen köptes av oss till två kravatter. Det räckte inte till två hela fyrkantiga tygstycken så Annet visade tillklippningen med skarvning för att kompensera för detta.

Metallbroderi som kom på 1800-talet finns i danska dräkter. Annet demonstrerade hur den dyra tråden av metall sys för att endast synas på rätsidan. En annan tråd på baksidan håller den på plats. En ram eller ställning krävs för man måste arbeta från båda sidor.

Många försökte hjälpa Ingrid Tömlander att välja sidenbrokad, ylletyg och sidenband till hennes nya dräkt. Vi var nöjda med vår insats när vi såg den vackra kombinationen av tyg och band. Nu förväntar vi oss att se Ingrid klädd i den nya fina dräkten framöver. För att klippa trådräkt visade Annet hur hon klippte sidentyget från avigsidan där trådraken syntes tydligt.

Intresset för denna utbildningsdag var så stort att vi blev två grupper med trevlig gemensam lunch. Alla var nöjda och glada när vi åkte hem med fulla väskor, tunnare plånböcker och med tacksamhet tänkte på utbildningsrådet som planerat och genomfört dagen så alla fick vara med. ■

text Anna Månsson

Detaljen

Spedetröjor på Hemslojden i Landskrona

På Hemslojden i Landskrona har den skånska spedetröjans mönster och prakt vistas i en färgsprakande utställning.

Iden skånska kvinnodräkten ingår en spedetröja. Det är en tröja som stickades på tunna stickor som kallas spendor. Tröjan är ofta kort och trång och bars under livkjolen. Spedetröjan stickades av ullgarn av tunn, fin kvalitet på stickor 1 – 1,5 med maskätet på över 50 maskor på 10 cm. Tröjorna har ofta mönster av aviga maskor mot slätstickad botten. Det vanliga reliefmönstret ”åttauddsstjärman” i diagonala rutnät kallas ibland ”damaststickning”. Det finns olika rikt mönstrade tröjor från de som är helt täckta av mönster till mönster enbart vid ärmlinning, nertill på livet, vid axelpartierna och vid sidorna där in- och uttagning döljs av en dekorativ rand. Från 1800-talets slut förekommer även maskinstickade plagg. Ursprungligen stickades tröjorna av ofärgat ullgarn. Sen valkades och färgades tröjan blå, röd, grön, blåsvart eller svart. Tröjorna dekorerades med broderi, pärlor, siden- och sammetsband i flera rader kring hals och ärmlinning. Färg, modell och dekorationer varierade mellan olika områden i Skåne. Stickade silketröjor från modedräkten i Europa under 1500 och 1600-talet är förebild för den skånska spedetröjan men tröjorna är också besläktade med de norska och danska natttröjorna.

På utställningen visades äldre skånska tröjor ur Hemslojdens samlingar,

nystickade tröjor från Skåne, Danmark, Norge och Estland. Dessutom ingick 24 tröjor som lånats från privatpersoner, de illustrerade olika versioner av den här speciella typen av tröjor.

Inger Ohlsson från Lund har tillsammans med hemslojdskonsulent Ann-Helén Olsson inventerat och dokumenterat den skånska spedetröjan. Det började med att Inger blev förtjust i en röd stickad tröja med annor-

lunda detaljer på Trelleborgs museum. Hon ritade av tröjan och stickade en ny som visades på utställningen.

Från Danmark var Vivian Høxbro, Stubbekøbing representerad med natttröjor som hon stickat efter original från Lolland – Falster museum. Vivian är imponerad av de dåtida kvinnornas kunnande, teknik på hög nivå och de fascinerande mönstren. Från Norge fanns natttröjor av Torild Finsrud Velute och Torum Selstad efter original från Fana. De har skrivit boken ”Fanatrøyer” som visar en inventering från 1991. Från Runö/Rhum Estland kom tröjor stickade av Riina Tomberg Saaremaa. Riina har gett ut boken ”Vatid, troid, vamsad”, ”Knitted jackets from Estonia”.

Tröjorna är spännande exempel på hur ett mode kan spridas och förändras över tid och rum. Stickning kom troligen till Sverige via Halland på 1600-talet. Det finns en halländsk tröja på Nordiska museet som är daterad 1754. De senaste årtiondena har tröjornas skönhet återupptäckts av både designers och stickare som gillar långsam och krånglig stickning och nya varianter av stickade tröjor har skapats.

text och foto Anna Månsson

En annan detalj

Språket är också ett uttryck för mode. När jag rensade ut gammal litteratur hittade jag en lärobok i svenska och hur olika språk är släkt med varandra. Se släktträd nedan

Indo-Europeiska
Urgermansk
Nordgermanska (Urnordiska)
Danska
Svenska
Norska
Isländska

Även inom varje grupp har och sker det förändringar över tid.

Vi skulle känna oss obekväma med ord som Swerike (Sverige), Hafuer (har). I fornsvenskan fanns t.ex bara 16 bokstavstyper, samma antal som man idag har i keltiskan.

Språken utvecklades olika i olika delar av Sverige. Anledningen var isolering eller snarare, brist på kommunikation. Nu har vi bättre kommunikation = infrastruktur och bredbandet ska ge mig 500 M/bit i hastighet. Våra dialektala skillnader ses mer som ett sätt att krydda budskapet. Mer om detta senare /Ronny

I nästa nummer:

Solen stiger upp 55 minuter tidigare på morgonen och går ned 85 minuter senare på kvällen, räknat från midvinter-tid, när det är dags för Pilavisan 17-1

Vi tar gärna mot fler presentationer av föreningar i Skåne. Skriv!

Nästa nummer utkommer vecka 7, manusstopp vecka 3

Först till kvarn gäller. ■

/Red